

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY

THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION

Member of IUCN

National CITES Scientific Authority

Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
tel.: (+48) 22-57-92-017, fax: (+ 48) 22 57 92 730, sekretariat@prop.mos.gov.pl

PROP/2014-25-1-ab

Warszawa, 9 stycznia 2015 r.

Sz.P. Maciej Grabowski
Minister Środowiska

OPINIA

w sprawie wypuszczenia koników polskich w Bieszczadzkim Parku Narodowym

W związku z wnioskiem Dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego (zn. spr. DN-460-13/14) o sprowadzenie i wypuszczenie do stanu wolnego na teren Bieszczadzkiego Parku Narodowego stada koni (*Equus caballus*) rasy konik polski, Państwowa Rada Ochrony Przyrody przedkłada swoją opinię w przedmiotowej sprawie. W opinii uwzględniono także dodatkowe informacje, przesłane przez Dyрекcję Bieszczadzkiego Parku Narodowego w odpowiedzi na pytania PROP.

Wniosek dotyczy eksperymentu, planowanego przy współpracy z holenderską fundacją Rewilding Europe, polegającego na zbadaniu wpływu wolnościowej hodowli konika polskiego na ekosystemy nieleśne BdPN. Introdukcja koników polskich, pochodzących ze stada wolnościowego na Łotwie (a nie Litwie, jak omyłkowo zapisano we wniosku), ma polegać na wprowadzeniu, po trzymiesięcznej kwarantannie w zagrodzie aklimatyzacyjnej, do wolnej przyrody Bieszczadzkiego Parku Narodowego do 30 osobników koników polskich na teren leśno-torfowiskowo-łąkowego obszaru Parku w dolinie górnego Sanu, w rejonie dawnej wsi Sokoliki i jej okolicach. Cztery osobniki mają być zaopatrzone w nadajniki telemetrii satelitarnej GPS/GSM, umożliwiające stałe śledzenie stada. Wyniki trwającego przez 5 lat eksperymentu, zaplanowanego na lata 2015–2020, będą mogły być w ocenie wnioskodawcy uznane za pozytywne, jeżeli spasanie ograniczy sukcesję wtórną i pozwoli na zachowanie dobrego stanu łąk, jeżeli introdukowane konie zaadaptują się do naturalnych, trudnych warunków klimatycznych i presji drapieżników, oraz jeśli koniki polskie nie będą powodować znaczących szkód w ekosystemach leśnych i obszarach przyległych.

Projekt ten należy przyjąć z ostrożnością ze względu na pobliską lokalizację Zachowawczej Hodowli Konia Huculskiego w BdPN oraz fakt, że stado w trakcie eksperymentu i zwiększania liczby osobników będzie zapewne rozbijało się na kilka oddzielnych tabunów penetrujących różne terytoria w dolinie Sanu i okolicy. Jednak, po przeanalizowaniu potencjalnych zagrożeń i korzyści, **Państwowa Rada Ochrony Przyrody opiniuje przedmiotowy wniosek pozytywnie.**

UZASADNIENIE

Na pozytywną opinię PROP w sprawie możliwości eksperymentalnego wypuszczenia stada koników polskich na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego wpłynęły przede wszystkim następujące przesłanki:

1. Utrzymanie przez Bieszczadzki PN rozległych ekosystemów łąkowych w dolinie górnego Sanu, jest ważne dla zachowania wszystkich walorów chronionych na terenie tego Parku. Jakkolwiek dotychczas realizowano je m.in. dzięki dopłatom rolnośrodowiskowym i ze środków NFOŚiGW, nie można zagwarantować, że środki potrzebne na te działania będą zagwarantowane na dotychczasowym poziomie w długiej perspektywie czasu. Wskazane jest więc poszukiwanie innych rozwiązań. Jednym z nich może być spasanie tych dolinnych zarastających łąk. Koniki polskie mogą spełniać tę rolę.

2. Wybranie na miejsce tego introdukcyjnego i ekologicznego eksperymentu odludnego, leśno-torfowiskowo-łąkowego fragmentu Bieszczadzkiego Parku Narodowego, jest trafne.
3. W Europie istnieją nadwyżki tej jedynej w pełni rodzimej rasy konia. Jeżeli istnieje możliwość przyrodniczego zagospodarowania koników polskich w Bieszczadach, poprzez wypuszczenie i hodowlę wolnościową kilku tabunów pochodzących ze stanu wolnościowego, warto z niej skorzystać.
4. Eksperymenty utworzenia zupełnie wolnej hodowli konika polskiego przeprowadzone zostały z powodzeniem w ostatnich latach w okolicach Baligrodu, a wcześniej (koniec lat 80. XX wieku) m.in. w Lasach Wałęckich (zachodnia Polska). W wyniku przeprowadzonych badań nie stwierdzono żadnej kolizji tych zwierząt z innymi gatunkami dużych, dziko występujących ssaków, bytujących na tym samym obszarze.
5. Istnieją trudności ze zbytem biomasy pozyskanej w wyniku wykaszania siedlisk niezalesionych na terenie BdPN, wynikające z konieczności jej transportu na znaczne odległości w celu racjonalnego zagospodarowania. Ilość pozyskanej biomasy znacznie przekracza zapotrzebowanie pobliskich hodowców zwierząt gospodarskich oraz należącej do BdPN Zachowawczej Hodowli Konia Huculskiego w Tarnawie Niżnej.
6. Bieszczadzki Park Narodowy nie poniesie w związku z tym eksperymentem znaczących kosztów finansowych – holenderska fundacja Rewilding Europe deklaruje finansowanie całości eksperymentu, bez obciążania Parku.
7. Bieszczadzki Park Narodowy ma kolejną możliwość włączenia się w niekolizyjną, międzynarodową inicjatywę ochrony przyrody.
8. Planowany eksperyment uzyskał pozytywną opinię Rady Naukowej Bieszczadzkiego PN.
9. Dzięki realizacji niniejszego eksperymentu, Bieszczadzki Park Narodowy i środowisko naukowe uzyska kolejne praktyczne doświadczenie w zakresie czynnej ochrony siedlisk nieleśnych oraz dużych ssaków.
10. Niebezpieczeństwo, że w wyniku tej introdukcji dojdzie do niekontrolowanego krzyżowania się wypuszczonych koników polskich z końmi huculskimi z hodowli zachowawczej jest znikome.
11. W dniu 18 grudnia 2014 roku Dyrekcja Bieszczadzkiego PN podpisała z Rewilding Europe uzgodnienie, że w przypadku niepowodzenia eksperymentu organizacja ta na swój koszt zajmie się wywiezieniem eksperymentalnego stada.

Rada zaznacza jednocześnie, że wsiedlone koniki polskie mogą być traktowane jako narzędzie czynnej ochrony ekosystemów, a nie jako cel ochrony na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Gdyby więc w trakcie eksperymentu lub po jego zakończeniu doszło do konfliktu między konikami a rodzimymi, chronionymi gatunkami (np. stwierdzono silną presję drapieżników na te konie), nie może to prowadzić do postulatów ograniczania liczebności gatunków chronionych.

We wniosku koniki polskie zostały potraktowane jako podgatunek *Equus caballus gmelini* (czyli *Equus caballus* Linnaeus 1758 ssp. *gmelini* Antonius, 1912). PROP stwierdza, że konik polski w typie tarpana jest uznawany za rasę i jego ranga jako podgatunku nie jest powszechnie uznawana. Nie zalecamy więc stosowania w dokumentach formalnych, w tym w zezwoleniach, takiej nazwy naukowej.

dr Andrzej Kepel
przewodniczący PROP

Do wiadomości:

- Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody Ministerstwa Środowiska
- a/a